

ADVIES Nr. 2.200

Zitting van woensdag 3 maart 2021

Ecocheques – Bespreking van de lijst – Cyclus 2020

x x x

ADVIES Nr. 2.200

Onderwerp: Ecocheques - Bespreking van de lijst - Cyclus 2020

Bij collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98/6 van 16 juli 2019, brengt de Raad een aantal aanpassingen aan in de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden.

De Raad herinnert er in zijn bij die collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98/6, bijbehorende advies nr. 2.136, aan dat de volgende cyclus voor de evaluatie van de lijst, overeenkomstig artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98, plaatsheeft in 2020, meer bepaald vanaf september 2020.

In datzelfde advies herinnert de Raad eraan dat hij in zijn advies nr. 2.033 van 23 mei 2017, de intentie uitspreekt om bij zijn toekomstige evaluaties de voorgelegde aanvragen voor aanpassing van de lijst en de interpretatievragen te onderzoeken alsook de lopende ecologische ontwikkelingen. De Raad verbindt er zich eveneens toe de lijst opnieuw te bespreken op basis van de actualisering van het Europees energielabel, zodra dat effectief in werking is getreden.

De bespreking van die vraagstukken werd toevertrouwd aan de commissie Sociale Zekerheid.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 3 maart 2021, de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98/7 gesloten en het bijbehorende volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

- A. De Raad verbindt er zich in zijn advies nr. 2.029 van 24 maart 2017 betreffende de ecocheques toe om tegen half mei 2017 de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, drastisch te vereenvoudigen zodat ze duidelijk, transparant en makkelijk toepasbaar wordt opdat ze zowel voor de werknemers-consumenten als voor handelaars beter leesbaar wordt. Er moet tot een eenvoudiger en ruimer aanbod worden gekomen via een lijst met louter generieke categorieën.
- B. Daartoe heeft de Raad op 23 mei 2017 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies gesloten waarin de bestaande lijst door een nieuwe lijst wordt vervangen. Wat de verbetering van de procedure voor de aanpassing van de lijst betreft, beslist de Raad dat die aanpassing in principe voortaan om de twee jaar, in de even jaren, zal plaatsvinden (wijziging van artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 betreffende de ecocheques).

De Raad geeft in zijn bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies bijbehorende advies nr. 2.033, nadere uitleg bij de gedane oefening om de lijst drastisch te vereenvoudigen en spreekt zich uit over de toekomstige aanpassingen van de lijst.

Volgens de Raad heeft het immers enkel zin nieuwe ecologische producten en diensten aan de lijst toe te voegen alsook de inhoudelijke aanpassingen aan te brengen, indien dat gebeurt op basis van ecologische beleidsontwikkelingen en nieuwe ecologische inzichten voor zover die inzichten gebaseerd zijn op geloofwaardige en betrouwbare criteria.

Bijgevolg wijst de Raad er in dat advies ook op dat de lijst in de toekomst eventueel op kortere termijn geëvalueerd zou kunnen worden.

- C. Rekening houdend met de opmerkelijke ontwikkelingen in bepaalde ecologische concepten, meer bepaald op het vlak van duurzame/zachte mobiliteit, heeft de Raad in 2019 besloten, vóór de evaluatie van de lijst die in principe in het tweede semester van 2020 moest gebeuren, een onderzoek te wijden aan die eveneens voorgelegde kwesties en interpretatievragen. Naar aanleiding van die analyse heeft hij besloten op 16 juli 2019 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98/6 te sluiten.

In zijn bijbehorende advies nr. 2.136 spreekt de Raad zich uit over de aanpassingen die werden aangebracht in de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, alsook over de toekomstige evaluaties van de lijst.

De Raad herinnert eraan dat de volgende cyclus voor de evaluatie van de lijst, overeenkomstig artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98, zou gebeuren in 2020, meer bepaald vanaf september 2020. Die evaluatie kan gebeuren op basis van voorstellen van de bevoegde overheden en andere concrete voorstellen tot aanpassing of interpretatievragen, die beantwoorden aan de door de Nationale Arbeidsraad bepaalde criteria en ten laatste op 30 juni 2020 rechtstreeks aan de Raad werden bezorgd.

De Raad herinnert er in datzelfde advies aan dat hij in zijn advies nr. 2.033 van 23 mei 2017 het voornemen uit, in het raam van zijn toekomstige evaluaties, de lopende ecologische ontwikkelingen te onderzoeken. Bijgevolg verbindt hij er zich in dat advies nr. 2.033 maar eveneens in het voornoemde advies nr. 2.136 toe om bijvoorbeeld bepaalde denksporen in overweging te nemen die in het onderhavige advies worden toegelicht in de punten II.B.1.a. en IV. De Raad verbindt er zich ook toe de lijst opnieuw te bekijken op basis van de actualisering van het Europees energielabel, zodra dat effectief in werking is getreden.

II. AANPASSINGEN IN DE LIJST

- A. De Raad herhaalt in zijn advies nr. 2.033 van 23 mei 2017 nogmaals de doelstellingen, de algemene principes en de criteria die ten grondslag liggen aan het onderzoek van de lijst en die reeds werden geformuleerd in zijn advies nr. 1.928 van 24 maart 2015 betreffende de evaluatie van de lijst in 2014.

In datzelfde advies nr. 2.033 alsook in zijn advies nr. 2.078 van 27 februari 2018, onderstreept de Raad dat de voorgelegde toekomstige voorstellen voor de aanpassing van de lijst moeten beantwoorden aan die doelstellingen, algemene principes en criteria.

De Raad bevestigt die doelstellingen, algemene principes en criteria, die hij bij deze bespreking heeft toegepast.

- B. De Raad heeft een grondig onderzoek gewijd aan de aanvragen voor toevoegingen aan de lijst en aanpassingen ervan, de interpretatievragen die hem werden voorgelegd, de recente technologische ontwikkelingen met inbegrip van het Europees energielabel en de verbintenissen die hij heeft aangegaan in zijn voornoemde adviezen nrs. 2.033 en 2.136. Na afloop van dat onderzoek heeft hij het nodig geacht de lijst voor de drie huidige categorieën "Producten en ecologische diensten", "Duurzaam tuinieren" en "Hergebruik, recyclage en afvalpreventie", te verduidelijken en aan te vullen.

Gezien de aangebrachte aanpassingen en met name de hieronder toegelichte toevoegingen aan de lijst, vond de Raad dat de presentatie van de lijst herbekeken moest worden zodat ze leesbaar blijft en haar pedagogisch karakter behoudt.

1. Categorie "Ecologische producten en diensten" betreft

a. Rubriek "Energievriendelijke elektro"

1) Wettelijk kader

De Raad constateert dat in toepassing van de Verordening (EU) 2017/1369 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2017 tot vaststelling van een kader voor energie-etikettering en tot intrekking van Richtlijn 2010/30/EU (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32017R1369>), het Europees energielabel met ingang van 1 maart 2021 geleidelijk en grondig hervormd wordt. De Europese instanties hebben immers geconstateerd dat alsmear energiezuinigere modellen ontwikkeld worden en het verschil tussen de categorieën A+, A++ en A+++ minder vanzelfsprekend is voor de consument.

Bijgevolg worden de categorieën geleidelijk aangepast om de meer eenvoudige schaal van A tot G opnieuw in te voeren. (https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/about_nl#relatedlinks).

In eerste instantie zullen de meeste producten niet in categorie A worden ingedeeld om plaats te laten voor toekomstige modellen die energiezuiniger zijn.

Een product dat momenteel is geclassificeerd als A+++, zou na de herwerking bijvoorbeeld een product van klasse B kunnen worden, zonder dat het energieverbruik ervan is gewijzigd. Er bestaat immers geen enkele overeenstemming tussen de vroegere en de nieuwe schaal.

Concreet betekent dit dat de nieuwe gebruikte beoordelingsschaal (etiketten), na afloop van een overgangperiode (d.i. van 1 november 2020 tot 28 februari 2021), vanaf 1 maart 2021, verplicht en als enige toepasbaar zal zijn voor:

- koelapparaten, d.w.z. geïsoleerde koelmeubelen met één of meer compartimenten die op specifieke temperaturen worden gehouden, die worden gekoeld door natuurlijke of geforceerde convectie op een of meer energieverbruikende wijzen.

Het gaat met name om huishoudelijke koelkasten, diepvriezers en gecombineerde toestellen, wijnbewaarkasten (wijnkelders) en minibars;

- huishoudelijke vaatwassers;
- huishoudelijke wasmachines en huishoudelijke droogkasten;
- elektronische displays, waaronder tv's en monitoren. Worden met name naast tv's bedoeld, computerschermen, digitale fotolijsten, projectietoestellen ...;
- koelapparaten met een directe verkoopfunctie.

Voor elk van die productgroepen werd een Gedelegeerde Verordening aangenomen betreffende etikettering of herwerking van de etikettering waarin definities worden vastgesteld alsook de verplichtingen van leveranciers en handelaren.

Voor de in de handel gebrachte elektro, d.w.z. , die vóór 1 november 2020, voor de eerste keer te koop wordt gesteld, voorziet de voornoemde Verordening (EU) 2017/1369 in afwijkingen voor de etikettering (artikel 11, punt 13):

- Voor een handelaar die omdat de leverancier zijn activiteiten heeft gestaakt, geen etiket met aangepaste schaal kan krijgen voor producten die hij reeds in voorraad heeft. Hij mag die producten uitsluitend met het etiket zonder aangepaste schaal verkopen tot 30 november 2021. Na die datum zullen die producten niet langer in winkels noch op het internet uitgestald en verkocht mogen worden;
- Indien geen eenheden van hetzelfde model of gelijkwaardige modellen na 1 november 2020 in de handel worden gebracht, en indien voor het etiket zonder aangepaste schaal en het etiket met aangepaste schaal, door middel van verschillende meetmethodes modeltesten zijn vereist, zijn de producenten vrijgesteld van de verplichting om een etiket met aangepaste schaal te verstrekken voor producten die vóór 1 november 2020 in de handel werden gebracht. In dat geval mag de handelaar die producten uitsluitend met het etiket zonder schaal aanpassing tot 30 november 2021 verkopen. Na die datum zullen de producten niet langer worden uitgestald in winkels, noch op het internet en niet langer verkocht worden.

Voor producten "in voorraad" waarop die afwijkingen van toepassing zijn, blijft de vroegere beoordelingsschaal dus gelden.

Vanaf 1 september 2021 zullen de nieuwe etiketten voor lampen toegepast worden. Voor de andere producten met het Europees energielabel (airconditioners, kookapparaten, verwarmingsapparaten ...) werd nog geen tijdschema vastgesteld.

2) Impact op de lijst

De Raad herinnert eraan dat via het Europees energielabel duidelijk uitgemakt moet kunnen worden welke elektro met ecocheques aangekocht kan worden, d.w.z. elektrische energiezuinige huishoudelijke elektro. Koelapparaten met een directe verkoopfunctie worden dus niet bedoeld in de lijst.

De Raad constateert dat de vroegere en de nieuwe schaal, voor een nog onbepaalde tijd, gelijktijdig zullen blijven bestaan maar op heel verschillende productgroepen betrekking zullen hebben. In een eerste fase, d.i. vanaf 1 maart 2021, zullen vijf productgroepen immers het nieuwe label hebben. Vanaf 1 september 2021 zullen de nieuwe etiketten vervolgens gebruikt worden voor lampen. Aangezien nog niet geweten is wanneer de nieuwe etiketten aangenomen zullen worden, kan de Raad er in zijn nieuwe lijst nog geen rekening mee houden.

De Raad stelt ook vast dat er geen concordantietabel tussen de vroegere en de nieuwe schaal van het Europees energielabel bestaat. Verder moet dat label volgens hem de aankoop kunnen stimuleren van ecologischere en energiezuinigere elektro, waardoor de consumenten zouden kunnen besparen door een lager energieverbruik, zoals reeds aangegeven in zijn advies nr. 1.928 van 24 maart 2015. Dit mag er echter niet toe leiden dat de consument in de praktijk geen echte keuze meer zou hebben wegens het beperkte aantal producten dat in die klasse beschikbaar is en/of het feit dat die producten bijzonder duur zijn.

Hij wijst er evenwel op dat het huidige marktaandeel van de productgroepen die al het nieuwe Europees energielabel hebben volgens bronnen binnen bepaalde organisaties, de volgende zijn:

- voor koelapparaten: 0 % voor klassen A en B, 3 % in klasse C, 11 % in klasse D en 42 % in klasse E;
- voor vaatwassers: 0 % in klassen A en B, 32 % in klasse C en 43 % in klasse D;
- voor wasmachines: 30 % in klasse A en 20 % in klasse B;
- voor tv's: 0 % in klassen A en B, 1 % in klasse C, 6 % in klasse D en 24 % in klasse E

Gelet op al de voornoemde elementen en opdat zowel handelaars als gerechtigden de lijst eenvoudig en correct zouden kunnen toepassen, heeft de Raad het dus relevant gevonden in de nieuwe lijst, die vanaf 1 maart 2021 toepasbaar zal zijn, al te bepalen dat het volgende met ecocheques aangekocht kan worden:

- koelapparaten voor huishoudelijk gebruik van klassen A, B, C of D;
- huishoudelijke vaatwassers van klassen A, B of C;
- huishoudelijke wasmachines en huishoudelijke droogkasten van klasse A;
- elektronische displays, met inbegrip van tv's en monitoren van klassen A, B, C of D;
- alle andere elektro waarvoor de huidige beoordelingsschaal nog van toepassing blijft en met het Europees energielabel van klassen A+, A++ of A+++.

Bovendien is de Raad de mening toegedaan dat alle elektro die voor het eerst in de handel wordt gebracht en nog in voorraad is vóór 1 november 2020 en tot 30 november 2021, die voldoet aan de voornoemde voorwaarden om met het vroegere etiket in de handel te kunnen worden gebracht, en die het Europees energielabel klassen A+, A++ of A+++ heeft, nog met ecocheques aangekocht kunnen worden.

3) Herbespreking van de rubriek "Energievriendelijke elektro"

Om geen rechtsvacuüm te creëren, is de Raad voornemens de rubriek "Energievriendelijke elektro" vóór september 2021, net vóór de zomer, te herzien rekening houdend met de nieuwe schaal die van toepassing zal zijn op lampen, de andere ontwikkelingen ondertussen van het Europees energielabel en de nieuwe concrete vaststellingen van beschikbaarheid en prijs van de producten voor elke klasse van de nieuwe schaal. In het bijzonder wat betreft de tv's en monitoren zou, indien een onevenwicht tussen het criterium van de koopkracht en het criterium van het ecologische karakter zou blijken vanaf september 2021, op zijn minst klasse E toegevoegd kunnen worden. In dat licht zou dus een evaluatie uitgevoerd worden op kortere termijn dan die bepaald in artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 op basis van de voornoemde marktanalyse en na monitoring van de Raad, in het bijzonder wat betreft tv's en monitoren (zie punt IV).

b. Rubriek "Biologische producten"

- 1) De Raad constateert dat consumenten meer en meer in de productie en aankoop van biologische producten geïnteresseerd zijn. Hij heeft er aldus verschillende aanvragen voor ontvangen maar ook van producenten of andere instellingen tot aanvulling van de lijst met producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden.

De Raad werpt op dat die aanvragen gaan over cosmetica en verzorgingsproducten, voedingsproducten, textiel, computerapparatuur, systemen voor de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en meer generieke labels of normen, die allemaal over een label beschikken.

Hij heeft die aanvragen en dus die labels onderzocht op basis van de criteria die hij heeft gedefinieerd in zijn advies nr. 1.928 van 24 maart 2015, die werden herhaald in zijn advies nr. 2.033 van 23 mei 2017. Voor de Raad is het immers van groot belang dat een label wordt gecreëerd en beheerd door een overheidsinstantie of geruime tijd een hoge geloofwaardigheid op internationaal niveau geniet, met name door de transparantie van en de controle op hun gebruik die onafhankelijk van de beheerder van het betrokken label moet zijn, alsook dankzij hun traceerbaarheidsmechanisme. Die labels moeten bovendien onafhankelijk blijven van iedere privéonderneming of groep van privéondernemingen.

2) Hiermee rekening houdend en na afloop van zijn grondige analyse is de Raad van plan het aanbod van producten dat met ecocheques aangekocht kan worden, aan te vullen met:

- alle producten met het Ecogarantie-label (cosmetica, hygiëne en verzorging, onderhoudsproducten)

<https://ecogarantie.eu/nl/>

- alle producten met het COSMEBIO-label (cosmetica) die over een "bio"-logo beschikken. Het COSMEBIO-label beschikt immers over drie aparte logo's. Een logo voor natuurlijke producten die niet door de lijst bedoeld worden en twee andere logo's voor biologische producten. Op het ene logo (links) wordt vermeld dat de "bio"-producten beantwoorden aan de eerste productspecificaties van COSMEBIO. Op het andere logo (rechts) wordt aangegeven dat ze bio zijn volgens de huidige productspecificaties van COSMEBIO. Alle biologische producten met het COSMEBIO-label met een van de twee logo's hieronder, kunnen dus met ecocheques aangekocht worden.

<https://www.cosmebio.org/en/>

- alle producten van de zee met het MSC-label

<https://www.msc.org/be/home>

- alle textielproducten met het GOTS-label

<https://www.global-standard.org/>

2. Categorie "Duurzaam tuinieren"

- a. De Raad constateert dat de rubriek "Alle producten die specifiek gericht zijn op het onderhoud van de tuin" (met uitsluiting van gewasbeschermingsmiddelen zonder één van de onderstaande erkende biolabels), turf omvat.

Turf is echter een niet hernieuwbare (slechts op heel lange termijn, duurt duizenden jaren) natuurlijke reserve en de winning ervan brengt schade toe aan, vaak fragile, specifieke ecosystemen (vochtige zones).

De Raad sluit turf dus uitdrukkelijk uit van de lijst alsook teelaarde die turf bevat.

- b. De Raad is van mening dat de lijst best wordt aangevuld met een heel nieuwe rubriek: "Abonnementen en aansluitingen voor volkstuinten". Dat laat begunstigen van ecocheques toe die cheques te gebruiken zowel voor die abonnementen en aansluitingen, als voor de aankoop van planten, producten die specifiek gericht zijn op het onderhoud van de tuin (met uitzondering van turf (zie punt hierboven) en gewasbeschermingsmiddelen zonder biolabel bedoeld in de lijst) en/of alle elektrische tuingereedschappen (met inbegrip van hun batterijen) en alle niet gemotoriseerde tuingereedschappen.

3. Categorie "Hergebruik, recyclage en afvalpreventie"

De Raad wil de rubriek "Aankoop van tweedehandsproducten" aanvullen met het oog op een grotere afvalpreventie en circulaire economie.

De Raad wil in deze rubriek een tweede punt opnemen: de "huur van producten die beantwoorden aan dezelfde voorwaarden als de aankoop van tweedehandsproducten". Het gaat dus om het huren van alle producten, met uitzondering van apparaten met niet-elektrische motoren, alle elektro met het Europees ecolabel, zoals omschreven in de categorie "Energievriendelijke elektro", alle kleine elektro.

Concreet heeft de aldus aangevulde lijst betrekking op de huur van diverse objecten: materiaal voor feesten en recepties, reisaccessoires, gereedschap en kleine elektro, kledij, games ...) bij ondernemingen om gerichte behoeften te ondervangen. Die voorwerpen worden geleverd vlakbij de woonplaats van de huurder, bijvoorbeeld in een afhaalpunt ofwel in een winkel. Huren is duurzamer dan een aankoop voor beperkt gebruik.

4. Toevoeging van filters in de "Algemene opmerking"

De Raad herinnert eraan dat onderaan in de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, het volgende wordt aangegeven: "Voor elk product kan in voorkomend geval ook de huur, de plaatsing, het onderhoud en de herstelling met ecocheques betaald worden."

Hij constateert dat voor een aantal producten regelmatig filters vervangen moeten worden en die filters dus essentieel zijn voor de goede werking van die producten en om de levensduur ervan te verlengen. Hij vindt dan ook dat de algemene opmerking moet worden aangevuld met de woorden "en filters".

III. INTERPRETATIEVRAGEN

De Raad deelt mee dat hij interpretatievragen heeft gekregen waaraan hij een grondig onderzoek heeft gewijd. De vragen gaan over smartplugs (slimme stekkers), vermicompostering en refurbishing van ICT (Informatie- en Communicatietechnologie) -uitrusting en -apparaten, alsook elektro.

- A. De Raad wijst erop dat smartplugs aangesloten elektrische stekkers zijn die gebruikmaken van standaardcommunicatieprotocollen, bluetooth en wifi en geen bijkomende installatie vereisen, behalve een smartphone of een internetbox. Met smartplugs kan je om het even welk aangesloten elektrisch apparaat, zelfs vanop afstand, in- of uitschakelen en de werking ervan programmeren. De meest gesofisticeerde smartplugs meten het elektriciteitsverbruik.

Het betreft dus een indicator voor energiebesparing, wat al opgenomen is in de lijst, in de categorie "Duurzaam omgaan met water en energie ", in de rubriek "Alle producten en diensten die er specifiek op gericht zijn om water en energie te besparen".

- B. De Raad stelt vast dat vermicompostering (of lombricompostering of wormbak) een natuurlijk proces is waardoor afbreekbaar materiaal, in het bijzonder keukenafval, door wormen en goede bacteriën in compost wordt omgezet. Het betreft dus een composteertechniek, die bijzonder geschikt is indien geen tuin beschikbaar is.

Vermicomposters dragen dus bij tot afvalvermindering en worden bijgevolg al beoogd in de categorie "Hergebruik, recyclage en afvalpreventie" van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, in de rubriek "Aankoop van producten die specifiek bestemd zijn voor hergebruik of compostering".

- C. De Raad constateert dat ICT (Informatie- en Communicatietechnologie)-uitrustingen en -apparaten alsook elektro gere refurbished kunnen worden, d.w.z. opgeknapt, herzien, hersteld vooraleer ze opnieuw te koop aangeboden worden of verhuurd worden.

De volgende situaties worden dus beoogd:

- retours klantenservice, d.i. IT-uitrustingen en elektrische apparaten die nog onder garantie staan maar een defect vertonen, deuken of krassen vertonen;

- tweedehandsproducten, die werden opgeknappt, bijvoorbeeld bij afkoop van een reeks IT-apparaten van ondernemingen die hun materiaal vernieuwen.

Het refurbished product onderscheidt zich aldus van het tweedehandsproduct, dat verkocht of verhuurd wordt in de staat waarin het zich bevindt.

De Raad vindt evenwel dat ervan uitgegaan moet worden dat refurbished ICT-uitrustingen en elektro al zijn vervat in de categorie "Hergebruik, recycling en afvalpreventie", in de rubriek "Aankoop tweedehandsproducten" of "Huur van producten die beantwoorden aan dezelfde voorwaarden als de aankoop van tweedehandsproducten", voor zover ze beantwoorden aan de criteria van die rubriek.

De Raad benadrukt dat noch client returns (of retour product/goed), d.w.z. nieuwe maar uitgepakte producten die de klant om persoonlijke redenen niet heeft gewild, noch showroommodellen met ecocheques aangekocht of gehuurd zouden mogen worden, behalve indien ze onder de rubriek "Energievriendelijke elektro" vallen.

- D. Na afloop van de bespreking van die interpretatievragen concludeert de Raad dat de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, niet aangepast moet worden, aangezien smartplugs, vermicomposters en refurbished ICT-uitrustingen en -apparaten alsook elektro er al in opgenomen zijn.

Aangezien toch vragen over die producten werden gesteld, drukt hij de wens uit dat de voorbeeldenlijst van mogelijke aankopen met ecocheques, die de uitgevers en VIA op hun gemeenschappelijke website "MyEcocheques" (<https://www.myecocheques.be>) ter beschikking van de begunstigden zetten, wordt aangevuld met die drie extra voorbeelden.

- E. Opdat de nieuwe lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, ook goed begrepen en juist toegepast zou worden, drukt de Raad de wens uit dat de voorbeeldenlijst van de uitgevers en VIA zo vlug mogelijk gewijzigd wordt op basis van de aanpassingen die werden aangebracht in de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, en in samenwerking met de sociale gesprekspartners, zoals het geval was bij de uitwerking van die voorbeeldenlijst.

IV. TOEKOMSTIGE EVALUATIES VAN DE LIJST

A. Wat betreft de verbintenissen die de Raad is aangegaan in zijn adviezen nrs. 2.033 en 2.136

1. Overeenkomstig zijn adviezen nrs. 2.033 van 23 mei 2017 en 2.136 van 16 juli 2019 heeft de Raad aandachtig de mogelijkheid onderzocht om bepaalde duurzame landbouwproducten, de producten die in de korte keten gekocht kunnen worden, de vakantiewoningen of bepaalde artisanale producten op te nemen in de lijst.

Hij onderstreept in de adviezen dat er voor die ecologische ontwikkelingen nog geen onbetwistbare ecologische criteria voorhanden zijn of een systeem van betrouwbare certificering of etikettering die beantwoorden aan de voorwaarden die hij heeft gesteld in zijn advies nr. 1.928 van 24 maart 2015 betreffende de evaluatie 2014 van de lijst.

2. Bijgevolg heeft de Raad zijn analyse verricht rekening houdend met die vereisten. Zo heeft hij kunnen constateren dat er geen duidelijke, onweerlegbare definitie voor "duurzame landbouwproducten" is, en dat de regionale, aan vakantiewoningen gegeven labels, met uitzondering van het "Groene Sleutel"-label dat al op de lijst staat, niet rechtstreeks met het ecologische karakter van die vakantiewoningen, verband houden.
3. Met betrekking tot de aankoop van voedingsproducten in de korte keten, heeft de Raad vastgesteld dat de gedelegeerde Europese verordening (EU) nr. 807/2014 van de Commissie van 11 maart 2014 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake bijstand voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo), in artikel 11 ervan een definitie geeft van "korte toeleveringsketens" en "plaatselijke markten".

Volgens die Europese verordening hebben "korte toeleveringsketens" niet meer dan een intermediair tussen landbouwer en consument. "Plaatselijke markten" zijn die waarvoor in het plattelandontwikkelingsprogramma wordt vermeld binnen welke straal in kilometers, gerekend vanuit het bedrijf van oorsprong van het product, de verwerking en verkoop aan de eindeverbruiker moet plaatsvinden of in het plattelandontwikkelingsprogramma een overtuigend criterium wordt vermeld.

Voorts is de korte keten (strategie "boer tot bord") één van de onderdelen van de Green Deal van de Europese Unie.

Op Belgisch niveau constateert de Raad een toename van dit soort van consumptie, met name als gevolg van de gezondheids crisis door het coronavirus.

Verder merkt hij op dat de bevoegde instanties, samen met de sociale gesprekspartners van de landbouwsector, in samenwerking met de drie gewesten, werken aan een mechanisme voor de erkenning en zelfs etikettering maar dat een en ander nog geverifieerd of verfijnd moet worden.

Aangaande de aankoop van voedingsproducten in plaatselijke markten, constateert de Raad dat de gewesten al een visie en/of initiatieven uitgewerkt hebben. De Raad doet dus een oproep aan de gewesten om een gemeenschappelijke reflectie op te zetten, zoals thans het geval is voor de aankoop van voedingsproducten in de korte keten.

4. Betreffende het ambacht constateert de Raad dat er een wettelijke erkenning van de vakman is en dat er een label aan gekoppeld is. Een van de criteria voor die erkenning is de oorsprong van de gebruikte producten en materialen; het is evenwel nog niet duidelijk of dat (enige) criterium beantwoordt aan de ecologische bekommelingen die ten grondslag liggen aan ecocheques.

Hij drukt dus de wens uit dat een criterium en/of label worden uitgewerkt en uitgevoerd die het ecologische ambacht certificeren, en garanderen dat de aangekochte producten afkomstig zijn van eco-verantwoord ambacht.

- B. De Raad herinnert eraan dat hij, door middel van de aanpassing van artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98, besloten heeft, dat de lijst in principe om de twee jaar, in de even jaren, geëvalueerd zou worden alsook dat die evaluatie kan geschieden op basis van de door de bevoegde instanties naar voren gebrachte voorstellen en andere concrete aanpassingsvoorstellen, die beantwoorden aan de criteria die hij met name in zijn voornoemde advies nr. 2.033 definieert.

De Raad zal evenwel vóór september 2021 van start gaan met een buitengewone evaluatie gezien de verbintenissen die hij in dit advies heeft aangegaan betreffende:

- het Europees energielabel zowel wat betreft de lampen als de evaluatie van de klasse die moet worden toegekend met name aan de tv's en monitoren, rekening houdend met de beschikbare informatie die noodzakelijk is voor die evaluatie en die onder meer betrekking moet hebben op het marktaandeel van elke klasse;

- de korte keten, met inbegrip van het ambacht indien er ondertussen ontwikkelingen geweest zijn.

C. In het kader van zijn toekomstige evaluaties is de Raad voornemens de lopende ontwikkelingen en beleidsmaatregelen op ecologisch gebied op het meest gepaste moment te bespreken. Hij wijst er nu al op dat hij de nieuwe ecologische tendensen analyseert in het licht van de principes en voorwaarden die hij heeft aangegeven in zijn advies nr. 1.928 van 24 maart 2015 betreffende de evaluatie 2014 van de lijst.

Dit zou er eventueel toe kunnen leiden dat, naast de al vermelde verdere hervorming van het Europees energielabel, bijvoorbeeld in aanmerking genomen zouden kunnen worden:

- volgens de Europese wetgeving gecertificeerde duurzame biobrandstoffen, CNG-installaties (Compressed Natural Gas) en/of groene waterstof en dit in verband met enerzijds het plan voor herstel en veerkracht om de economische en sociale schade als gevolg van de gezondheidscrisis door het coronavirus te helpen herstellen en met anderzijds het regeerakkoord van 30 september 2020 (broeikasgasvrije verplaatsingen);
- de Europese Green Deal (waaronder de strategie "van boer tot bord");
- ontwikkelingen inzake de ecologische voetafdruk onder andere op Europees niveau;
- vooruitgang op het vlak van de circulaire economie, zowel op Europees, federaal als regionaal niveau;
- bepaalde duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (SDG 6 - schoon water en sanitair, SDG 7 - betaalbare en duurzame energie, SDG 12 - duurzame consumptie- en productiepatronen, SDG 13 - klimaatverandering, SDG 14 - leven in het water en SDG 15 - leven op het land).

D. Ten slotte merkt de Raad op dat hij zich aandachtig heeft gebogen over een aantal aanvragen voor toevoeging aan de lijst van kleine elektrische huishoudapparatuur, met inbegrip van huishoudapparatuur voor het stimuleren van huisgemaakte dingen en DIY- (Do It Yourself)-gereedschap en -werktuigen of die herstellingen thuis mogelijk maken.

Hij stelt vast dat die aanvragen met name aansluiten bij de huidige tendens van "homemade", onder andere maar niet uitsluitend voortvloeiend uit milieubezorgdheid. De Raad is van oordeel dat die tendens volgens dezelfde principes geanalyseerd moet worden als die bedoeld in punt C. hierboven. Er moeten dus relevante, geloofwaardige en betrouwbare ecologische criteria uitgewerkt worden vooraleer die voornoemde apparaten en werktuigen in de lijst op te nemen.

Betreffende klein huishoudelijke elektro, die een groter gamma dan "homemade" heeft, vindt de Raad het bijzonder pertinent dat, in navolging van het Europees energielabel, een label wordt uitgewerkt dat beantwoordt aan de voorwaarden en criteria die hij reeds heeft gedefinieerd in zijn voormelde advies nr. 1.928. De Raad nodigt de bevoegde overheidsinstanties dan ook uit die voorwaarden en criteria te omschrijven en daarvoor de gepaste wettelijke of verordenende bepalingen vast te stellen.
